

การบริหารกิจการคณะสงฆ์อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ Sangha-Affairs administration in Chumphonburi district, Surin province

พระครูสิริธรรมวิสุทธิ (พรสวัสดิ์ ฐิตธมฺโม)¹ ทวีศักดิ์ ทองทิพย์², พระครูใบฎีกาเวียง กิตติวัฒนโธ³
Phrakru Siridhammavisith (Ponsawasti thitadhammo)¹, Taweesak Tongtip²,
Phrakru Baidika Weang Kitiwanno³
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ เป็นวิจัยแบบผสมวิธี ผลการวิจัยพบว่า

สภาพปัญหาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ด้านการปกครอง พบพระสงฆ์ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาที่สั่งโดยชอบ ด้านการศาสนศึกษา ขาดแคลนผู้เรียน อุปกรณ์การเรียน ด้านการศึกษา สงเคราะห์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในวัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับเอาไปดำเนินการทั้งหมด ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ขาดแคลนพระสงฆ์นักเผยแผ่ที่มีคุณภาพและอุทิศตน ด้านการสาธารณูปการ งบประมาณหายาก รัฐให้การสนับสนุนน้อย

สาเหตุของปัญหาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ด้านการปกครอง พระสงฆ์บางรูปมีทิฐิมาก ขาดวุฒิภาวะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ด้านศาสนศึกษา พระภิกษุหนุ่มและสามเณรมีอยู่น้อย พระหลวงตามีมาก ทำให้ขาดแคลนผู้เรียน ด้านการศึกษาสงเคราะห์ วัดไม่สามารถจัดการศึกษาให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในวัดไปดำเนินการเอง ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คณะสงฆ์ขาดแผนและนโยบายส่งเสริมให้พระสงฆ์ได้รับการศึกษาสูงขึ้น ด้านการสาธารณูปการ ศักยภาพวัด ทำให้การจัดหางบประมาณมาสนับสนุนการสาธารณูปการได้น้อย

แนวทางแก้ปัญหาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ด้านการปกครอง ผู้บังคับบัญชาทุกระดับ ต้องปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านศาสนศึกษา เช่น ผู้เรียน ผู้สอน อุปกรณ์การเรียนการสอน ระบบการจัดการศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ เช่น การสร้างนักเผยแผ่ สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การดูแลรักษา และจัดการศาสนสมบัติ การพัฒนาและบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนสถานและศาสนวัตถุ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ เช่น การสงเคราะห์พระภิกษุสามเณรและวัดประสบภัย

คำสำคัญ: การบริหาร, กิจการคณะสงฆ์

Abstract

The purpose of this research is to study the problem condition, the causes, and the solutions to problems in the administration of Sangha affairs in Chumphon Buri District

Surin Province. It is a mixed-method research.

The results showed that

According to the state of the problems in the administration of Sangha affairs Administrative, it was found that the monks did not obey the order of the commander who had given the right order. Regarding religious studies, there was a shortage of students and school supplies. Regarding welfare education, it was found out that the Child Development Center in the temple was fully taken over by the local administrative organization. Regarding the propagation of Buddhism, there was a shortage of qualified and dedicated monks. Regarding public utility, there was a scarce budget and little state support.

For the causes of Sangha Administration Problems Administrative, it was found that some monks have lots of egos, lack maturity, looking for their interests. Regarding religious studies, there are few young monks and novices while there are lots of old senior monks. Regarding welfare education, the temple was unable to provide standardized and quality education, causing the local government to bring the child development center of the temple to operate by itself. Regarding the propagation of Buddhism, the Sangha lacked plans and policies to encourage monks to receive higher education. In terms of public utilities, the potential of the temple causes less budget to support public utilities.

According to the solution problem of the Sangha administration, monk leaders at all levels must act as good role models. Religious studies, such as learners, teachers, teaching aids, education management systems, educational aids, such as creating missionaries media, information technology, and budget should have them to manage it. The Public utilities consist of maintenance, management of religious and property development, restoration of sacred places, and objects of worship must be worked for managing them. In the field of public welfare, such as helping monks and novices and temples in disasters helping victims.

Keywords: Administration, Clergy affairs

บทนำ

สถาบันทางสังคมตามแนวสังคมวิทยาที่สำคัญประกอบด้วย สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา สถาบันทางเศรษฐกิจ และสถาบันการเมืองการปกครอง สถาบันเหล่านี้ได้ทำหน้าที่ให้สังคมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ถ้าสถาบันทางสังคมเหล่านี้มิได้ทำตามบทบาทและหน้าที่ของตน ในฐานะที่เป็นสถาบันทางสังคมต้องก็จะส่งผลให้สังคมที่สถาบันทางสังคมเหล่านั้นตั้งอยู่เกิดความบกพร่อง สับสน วุ่นวาย ขาดสันติสุข

สำหรับห้วงระยะเวลาของอำเภอมุขพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงให้หลุดพ้นไปจากสภาพปัญหาดังกล่าวได้ จากการสำรวจข้อมูลในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอมุขพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ย้อนหลัง 4 ปี คือ ระหว่าง พ.ศ. 2560 ถึง พ.ศ.2563 ทำให้เห็นว่า มีวัดจำนวนมาก แต่มีพระสงฆ์ จำนวน

น้อย การสำรวจในช่วงพรรษาแต่ละปีมีพระสงฆ์อยู่ในวัดโดยเฉลี่ยวัดละ 6 รูป ด้านการปกครองวัดที่ผ่านมา ก็มีปัญหาเกี่ยวกับการปกครองให้เจ้าคณะเหนือตนขึ้นไปแก้อยู่เสมอ ด้านการศาสนศึกษามีพระที่บวชเรียน ทั้งแผนกธรรมและบาลีน้อยลง การส่งสอบส่วนใหญ่ไม่มีการเรียนการสอน และไม่พบว่ามีการเรียนพระปริยัติ ธรรมแผนกสามัญศึกษา ด้านศึกษาสงเคราะห์มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในวัด ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวัน อาทิตย์จำนวนน้อย และไม่พบว่ามีการเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ด้านการเผยแผ่มีพระธรรม พุท หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล และสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดจำนวนน้อย สภาพดังกล่าวได้ เกิดขึ้นติดต่อกันมานานแล้ว ทางคณะสงฆ์อำเภอชุมพลบุรี ยังไม่สามารถดำเนินการแก้ไขให้มีประสิทธิภาพ หรือดีขึ้นได้

จากสภาพการณ์ดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมีการวิจัย เรื่อง การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตอำเภอชุม พลบุรี จังหวัดสุรินทร์ เพื่อนำเสนอสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ปัญหการบริหาร กิจการคณะสงฆ์ ในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้จะก่อให้เกิด ผลดีคือสามารถนำไปใช้ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ให้มี ประสิทธิภาพ ซึ่งจะสร้างความเชื่อมั่นให้กับคนในสังคมที่เข้ามาใช้บริการจากวัดและพระสงฆ์ในเขตอำเภอ ชุมพลบุรี ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับดังกล่าวจึงได้ทำวิจัยเรื่องนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตอำเภอชุมพลบุรีจังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตอำเภอชุมพลบุรีจังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อศึกษา เพื่อศึกษาแนวทางแก้ปัญหการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

รูปแบบการวิจัย

เป็นวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ผสมผสานเข้าไว้ด้วยกัน ดังนั้นการออกแบบการวิจัยจึงได้แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การ ออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ ระยะที่ 2 การออกแบบวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1 การออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ

เป็นการออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งเป็น 4 หัวข้อ คือ 1) กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล และ 4) การวิเคราะห์ข้อมูล

1. กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลสำคัญไว้ดังต่อไปนี้

1.1. กลุ่มเป้าหมาย (Target) แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มเจ้าอาวาสวัด จำนวน 53 รูป
2) กลุ่มเลขาเจ้าคณะตำบล จำนวน 13 รูป และ 3) กลุ่มเจ้าคณะตำบล จำนวน 11 รูป

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มพระสงฆ์เจ้าอาวาสวัด ในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 7 รูป 2) กลุ่มพระสงฆ์เลขานุการเจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะอำเภอ และเจ้าคณะอำเภอ ในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 7 รูป 3) กลุ่มพระสงฆ์เจ้าคณะตำบล และรองเจ้าคณะอำเภอ ในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 7 รูป รวมกลุ่มพระสงฆ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด จำนวน 21 รูป โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับเครื่องมือวิจัยผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ คือ 1) แบบบันทึกเอกสาร เพื่อใช้สำหรับบันทึกการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร 2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เพื่อใช้สำหรับบันทึกการสนทนากลุ่ม 3) แบบสอบถามปลายเปิด เพื่อใช้ถามข้อมูลสภาพปัญหาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่ ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณะสงเคราะห์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือพร้อมแนบวัตถุประสงค์การวิจัย เครื่องมือการวิจัย และกำหนดการสนทนากลุ่มส่งไปยังพระสงฆ์ที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม ดังต่อไปนี้ 1) กลุ่มเจ้าอาวาสวัด จำนวน 7 รูป 2) กลุ่มเลขาเจ้าคณะตำบล เลขา รองเจ้าคณะอำเภอ และเลขาเจ้าคณะอำเภอ จำนวน 7 รูป และ 3) กลุ่มเจ้าคณะตำบล จำนวน 7 รูป เพื่อขอความอนุเคราะห์รับนิมนต์เข้าร่วมสนทนากลุ่มและให้ข้อมูลการวิจัย ตามวัน เวลา และสถานที่ที่ได้นัดหมาย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล คือ 1) ข้อมูลจากแบบบันทึกเอกสาร วิเคราะห์แบบบรรยาย และวิเคราะห์เนื้อหาโดยการสร้างข้อสรุป 2) ข้อมูลจากแบบบันทึกการสนทนากลุ่มและแบบสอบถามปลายเปิด ได้ดำเนินการวิเคราะห์ด้วยวิธีการแยกข้อมูล ลดทอนข้อมูล จัดระเบียบข้อมูล และสรุปผล โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 3 ด้าน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ระยะที่ 2 การออกแบบวิจัยเชิงปริมาณ

เป็นการออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ แบ่งเป็น 4 หัวข้อ คือ 1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล และ 4) การวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างไว้ดังต่อไปนี้

1.1 ประชากร (Population) แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มเจ้าอาวาสวัด จำนวน 53 รูป 2) กลุ่มเลขาเจ้าคณะตำบล เลขาธิการเจ้าคณะอำเภอ และเลขาเจ้าคณะอำเภอ จำนวน 13 รูป 3) กลุ่มเจ้าคณะตำบล จำนวน 11 รูป และ 4) กลุ่มเจ้ารองคณะอำเภอ จำนวน 2 รูป รวมทั้งหมด 79 รูป

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มเจ้าอาวาสวัด ที่ต้องการเก็บ จำนวน 48 รูป เก็บได้จริง จำนวน 21 รูป 2) กลุ่มเลขาเจ้าคณะตำบล เลขาธิการเจ้าคณะอำเภอ และเลขาเจ้าคณะอำเภอ ที่ต้องการเก็บ จำนวน 12 รูป เก็บได้จริง จำนวน 4 รูป 3) กลุ่มเจ้าคณะตำบล ที่ต้องการเก็บ จำนวน 11 รูป เก็บได้จริง จำนวน 8 รูป และ 4) กลุ่มรองเจ้าคณะอำเภอ จำนวน 2 รูป เก็บได้จริง จำนวน 2 รูป

ตารางที่ 1.2 แสดงประชากร กลุ่มตัวอย่าง วิธีการได้มากลุ่มตัวอย่าง และการเก็บข้อมูล

กลุ่ม	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง		วิธีการได้มากลุ่มตัวอย่าง	การเก็บข้อมูล
		จำนวนที่เก็บ	เก็บที่ได้จริง		
เจ้าอาวาสวัด	53	48	21	สุ่มตัวอย่างแบบง่าย	แบบสอบถาม
เลขานุการเจ้าคณะตำบล เลขาธิการเจ้าคณะอำเภอ และเลขาเจ้าคณะอำเภอ	13	12	4	สุ่มตัวอย่างแบบง่าย	แบบสอบถาม
เจ้าคณะตำบล	11	11	8	สุ่มตัวอย่างแบบง่าย	แบบสอบถาม
รองเจ้าคณะอำเภอ	2	2	2	สุ่มตัวอย่างแบบง่าย	แบบสอบถาม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประเภทของเครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) สำหรับใช้ถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากพระสงฆ์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มเจ้าอาวาสวัด 2) กลุ่มเลขาเจ้าคณะตำบล เลขาธิการเจ้าคณะอำเภอ และเลขาเจ้าคณะอำเภอ 3) กลุ่มเจ้าคณะตำบล ที่ 4) กลุ่มรองเจ้าคณะอำเภอ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม เพื่อจะหาคำตอบในประเด็นสภาพปัญหาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ สาเหตุของปัญหาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ และสาเหตุของปัญหาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการออกแบบวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณในหัวข้อนี้ได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 หัวข้อ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ คือ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ สถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าร้อยละ (Percentage) และ 2) ข้อมูลสภาพสภาพปัญหาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ 6 ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่ ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณะสงเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูลคือค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

ความคิดเห็นของกลุ่มพระสงฆ์ที่มีต่อสภาพปัญหาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ มีข้อค้นพบที่น่าสนใจสรุปเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการปกครอง ได้พบปัญหา คือ พระสงฆ์บางรูปไม่เชื่อฟังคำสั่งผู้บังคับบัญชาที่สั่งโดยชอบ พระสงฆ์มีการจําวันหนึ่งขาดองค์ความรู้ด้านการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

2. ด้านการศาสนศึกษา ทั้งในด้านพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกบาลี ได้พบปัญหาในลักษณะคล้ายกัน คือ การขาดแคลนผู้เรียน เพราะพระสงฆ์ตามวัดต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นพระหลวงตา มีอายุมาก บวชมาเพื่อพักผ่อนหรือหาความสงบทางด้านจิตใจ บุคลากรหรือครูผู้ทำการสอนมีอยู่จํานวนน้อย มีวุฒิทางการศึกษาค่อนข้างต่ำ ขาดแคลนอุปกรณ์ที่จะนำมาส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการน้อยมาก ไม่พอเพียง จึงทำให้การดำเนินการจัดการศึกษามีคุณภาพและประสิทธิภาพน้อย

3. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ได้พบปัญหา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในวัด มีทั้งหมด จํานวน 8 แห่ง การดําการให้ได้มาตรฐานเป็นไปได้น้อย เพราะวัดขาดงบประมาณสนับสนุนต้องพึ่งพางบประมาณและบุคลากรจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันวัดหลายแห่งไม่สามารถดำเนินการบริหารจัดการให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพได้ ในที่สุดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในวัดยอมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับไปดำเนินการทั้งหมด

4. ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระธรรมทูต มีทั้งหมด จํานวน 5 รูป มีปัญหา คือ ขาดแคลนพระสงฆ์นักเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีความรู้ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พระสงฆ์มีการให้ความสำคัญและเสียสละอุทิศตนให้กับงานเผยแผ่พระพุทธศาสนามีจํานวนน้อย

5. ด้านการสาธารณูปการ ได้พบปัญหา คือ การก่อสร้างหรือจัดหาศาสนสถานและศาสนวัตถุในวัดงบประมาณมีอยู่จํานวนน้อย หายาก รัฐให้การสนับสนุนน้อย ไม่พอเพียง การดูแลรักษาและจัดการศาสน

สมบัติของวัด การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัดก็ทำได้น้อย วัดหลายแห่งมีอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในวัดสกปรก รกรุงรัง ไม่เป็นที่เจริญตาเจริญแก่ผู้พบเห็น

6. ด้านการสาธารณะสงเคราะห์ ที่ผ่านมามีต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับพระภิกษุสามเณรที่มีความรุนแรงในเขตปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอชุมพลบุรีไม่ค่อยมี คณะสงฆ์อำเภอชุมพลบุรี ร่วมกับคณะสงฆ์ จังหวัดสุรินทร์ ร่วมกับราชการ และประชาชน ได้มีการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและทำได้ดี ให้เห็นได้ว่าเป็นรูปธรรมตลอดมา

ความคิดเห็นของกลุ่มพระสงฆ์ที่มีต่อสาเหตุของปัญหาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตอำเภอชุมพลบุรีจังหวัดสุรินทร์ มีข้อค้นพบที่น่าสนใจสรุปเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการปกครอง ได้พบสาเหตุของปัญหา คือ พระสงฆ์บางรูป ดื้อรั้น มีทิฐิมาก ไม่เปิดใจกว้าง รับฟังความเห็นของบุคคลอื่น ลำเอียง ขาดความยืดหยุ่น มีการถือตัวคือไม่ยอมลดตัวเพราะหยิ่งในศักดิ์ศรี หรือฐานะของตัวเอง ขาดวุฒิภาวะ ขาดองค์ความรู้ด้านการบริหารกิจการคณะสงฆ์ และขาดองค์ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

2. ด้านการศาสนศึกษา ทั้งในด้านพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกบาลี ได้พบสาเหตุของปัญหาในลักษณะคล้ายกัน คือ ผู้ที่เข้ามาบวชเพื่ออยู่จำพรรษาซึ่งเป็นพระหนุ่มเณรน้อยมีจำนวนน้อย ส่วนใหญ่ผู้ที่เข้ามาบวชเอาพรรษาเป็นพระหลวงตา มีอายุมาก บวชมาเพื่อพักผ่อนหรือหาความสงบทางด้านจิตใจ คณะสงฆ์อำเภอชุมพลบุรีขาดแผนและนโยบายในการส่งเสริมและผลิตผู้สอนทั้งแผนกธรรมและบาลี ให้ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น ที่ได้รับการศึกษาส่วนใหญ่ไปศึกษาเองโดยความสมัครใจ ขาดนโยบายและแผนในการจัดหาด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนที่เป็นรูปธรรม ไม่มีงบประมาณสนับสนุนอย่างเหมาะสมและเพียงพอ

3. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ได้พบสาเหตุของปัญหา คือ วัดขาดการบริหารจัดการที่ดีขาดงบประมาณและบุคลากรที่จะนำมาบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ ตลอดทั้งได้มีพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ทำให้บางชุมชนได้มีการเรียกร้องให้บางวัดมอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในวัดให้อยู่ในการกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามด้วยชื่อขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำกับดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งอยู่เขตพื้นที่นั้นๆ

4. ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้พบสาเหตุของปัญหา คือ ขาดนโยบายและแผนพัฒนาในการส่งเสริมสนับสนุนในการสร้างและส่งเสริมพระสงฆ์นักเผยแผ่ให้มีความรู้ความสามารถด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม การบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีน้อยและขาดความต่อเนื่อง ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ พระสงฆ์ยังต้องการส่งเสริมและสนับสนุนให้ได้เข้ารับการศึกษอบรมด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ

5. ด้านการสาธารณูปการ ได้พบสาเหตุของปัญหา คือ ขาดงบประมาณที่นำมาใช้ในการก่อสร้างชุมชนส่วนใหญ่ยากจน ประกอบอาชีพเกษตรกรรม บางชุมชนขาดความสามัคคีพร้อมเพรียงให้การ

สนับสนุน รัฐบาลการสนับสนุนงบประมาณให้เหมาะสมและเพียงพอ ศักยภาพวัด เจ้าอาวาสวัด และชุมชนนั้น ๆ มีน้อย มีพระภิกษุสามเณรจำนวนน้อย เจ้าอาวาสไม่เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของคนทั่วไป

6. ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ คือ การสงเคราะห์พระภิกษุสามเณรและวัดประสงฆ์ การให้วัดเป็นสถานที่ประกอบการกุศลเกี่ยวกับเรื่อง เกิด แก่ เจ็บ ตาย การช่วยเหลือผู้ประสงฆ์และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ มีปัญหาน้อย จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามปลายเปิด และการสนทนากลุ่มย่อยส่วนใหญ่เห็นว่ามีปัญหาน้อยมากจึงมิได้เสนอสาเหตุปัญหาด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์

ความคิดเห็นของกลุ่มพระสงฆ์ที่มีต่อแนวทางแก้ปัญหาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตอำเภอชุมพลบุรีจังหวัดสุรินทร์ มีข้อค้นพบที่น่าสนใจสรุปเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการปกครองได้พบแนวทางแก้ปัญหา คือ ผู้บังคับบัญชาเหนือตน ตั้งแต่ เจ้าอาวาส รองเจ้าคณะตำบล เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะอำเภอ หรือ เจ้าคณะอำเภอ ในเขตอำเภอชุมพลบุรี ต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง ด้วยการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี เอาใจใส่ในงานบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้มากขึ้น ควรมีการจัดโครงการหรือส่งเสริมสนับสนุนให้พระสงฆ์ได้รับการศึกษาหรือเข้าอบรมเพิ่มองค์ความรู้ด้านการบริหารกิจการคณะสงฆ์และสนับสนุนให้มีการนำองค์ความรู้เหล่านั้นไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมจริงจัง

2. ด้านการศาสนศึกษา ได้พบแนวทางแก้ปัญหา คือ คณะสงฆ์อำเภอชุมพลบุรีควรมีนโยบายและแผนพัฒนาด้านการศาสนศึกษาโดยกำหนดยุทธศาสตร์ภายใต้แผนพัฒนาชัดเจนให้เห็นถึง วิสัยทัศน์ ตัวชี้วัด วิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน ด้านระบบการจัดการศึกษา ด้านงบประมาณ สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม จัดให้มีโครงการสร้างศาสนทายาทในระยะยาวขึ้นมา โดยการส่งเสริมจัดการศึกษาแบบให้เปล่ากับพระสงฆ์ 1 ตำบล 1 รูป ต่อปี โดยคณะสงฆ์แต่ละตำบลเป็นฝ่ายจัดหาทุนสนับสนุนในการศึกษาให้

3. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ได้พบแนวทางแก้ปัญหา คือ หากสามารถโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กลับมาอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีนโยบายและแผนพัฒนาด้านศึกษาสงเคราะห์โดยกำหนดยุทธศาสตร์ภายใต้แผนพัฒนาชัดเจนให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ ตัวชี้วัดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์หรือทรัพยากรทางการบริหาร ด้านการบริหารจัดการ และด้านงบประมาณ ที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในวัดได้

4. ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้พบแนวทางแก้ปัญหา คือ ด้านพระสงฆ์ที่ใช้สื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอยู่น้อย และด้านงบประมาณ แนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหในระยะยาวคณะสงฆ์ควรมีนโยบายและแผนพัฒนาด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยกำหนดยุทธศาสตร์ภายใต้แผนพัฒนาชัดเจนให้เห็นถึง วิสัยทัศน์ ตัวชี้วัดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ ด้านการสร้างนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านงบประมาณ ที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

5. ด้านการสาธารณูปการ ได้พบแนวทางแก้ปัญหา คือ วัดและเจ้าอาวาสสร้างความศรัทธาเลื่อมใสให้เกิดขึ้นกับคนทั่วไป ทำวัดให้วัดเป็นศูนย์รวมทางจิตใจของคนในชุมชน ทำให้คนในชุมชนเกิดความสามัคคีพร้อมเพรียงให้การสนับสนุน ประชาสัมพันธ์กิจกรรมด้านการก่อสร้างหรือจัดหาศาสนสถานและศาสนวัตถุในวัดให้คนทั้งในชุมชนและนอกชุมชนรับทราบอย่างต่อเนื่อง วัดใหญ่ ๆ ต้องหาผู้มาบวชเป็นพระภิกษุสามเณรอยู่จำพรรษากับวัดให้มากขึ้น เจ้าอาวาสมีวัตรปฏิบัติ เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของคนทั่วไป ทำอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในวัดให้มีความสะอาด ร่มรื่น เป็นที่เจริญตาเจริญใจแก่ผู้พบเห็น

6. ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ เนื่องจากปัญหาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตอำเภอชุมพลบุรี ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ คือ การสงเคราะห์พระภิกษุสามเณรและวัดประสพภัย การให้วัดเป็นสถานที่ประกอบกรกุศลเกี่ยวกับเรื่อง เกิด แก่ เจ็บ ตาย การช่วยเหลือผู้ประสพภัยและบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ มีปัญหาน้อย จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่ได้เสนอแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ไว้สำหรับความคิดเห็นของกลุ่มพระสงฆ์ที่มีต่อสภาพปัญหาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สภาพสภาพปัญหาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

ด้านการปกครอง ได้พบว่า พระสงฆ์บางรูปไม่เชื่อฟังคำสั่งผู้บังคับบัญชาที่สั่งโดยชอบ พระสังฆาธิการจำนวนหนึ่งขาดองค์ความรู้ด้านการบริหารกิจการคณะสงฆ์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และขาดแคลนพระสงฆ์ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการ คือ หาพระสงฆ์ที่มีพรรษากาลพ้น 5 ยากและมีอยู่จำนวนน้อยมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล หรือ เจ้าอาวาสในเขตอำเภอชุมพลบุรี บางรูปมิได้ปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้อยู่ภายใต้บังคับบัญชาของตนให้สอดคล้องกับกฎหมายตราฉบับที่ 23 พ.ศ. 2541 ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ที่กำหนดให้

ด้านการศึกษา ทั้งในด้านพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกบาลี ได้พบปัญหาในลักษณะคล้ายกัน คือ เกิดปัญหาการขาดแคลนผู้เรียนผู้ เพราะพระสงฆ์ตามวัดต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นพระหลวงตามีอายุมาก บวชมาเพื่อพักผ่อนหรือหาความสงบทางด้านจิตใจ บุคลากรหรือครูผู้ทำการสอนมีอยู่จำนวนน้อย มีวุฒิทางการศึกษาค่อนข้างต่ำ ขาดแคลนอุปกรณ์ที่จะนำมาส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการน้อยมาก ไม่พอเพียง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล หรือ เจ้าอาวาส ในเขตอำเภอชุมพลบุรี ได้ดำเนินการควบคุมดูแลและส่งเสริมงานด้านการศึกษาที่อยู่ในเขตปกครองของตนน้อย สอดคล้องกับพระสฤงษ์ มหายโส/ฉัตรทอง ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ผลสำเร็จการจัดการศึกษาด้านศาสนศึกษาและศึกษาสงเคราะห์ของวัดในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่าด้านศาสนศึกษาของวัดในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์ วัดยังขาดความพร้อมในด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ระบบบริหารบุคลากรและนักเรียน สื่อและแหล่งเรียนรู้ สาธารณูปโภคพื้นฐาน และงบประมาณ (พระสฤงษ์ มหายโส/ฉัตรทอง, 2558: 267)

ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในวัด มีทั้งหมด จำนวน 8 แห่ง การดำเนินการให้ได้มาตรฐานเป็นไปได้น้อยเพราะวัดขาดงบประมาณสนับสนุนต้องพึ่งพางบประมาณและบุคลากรจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในปัจจุบันวัดหลายแห่งไม่สามารถดำเนินการบริหารจัดการให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพได้ ในที่สุดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในวัดต้องยอมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับเอาไปดำเนินการเองทั้งหมด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล หรือ เจ้าอาวาส ในเขตอำเภอชุมพลบุรี ได้ดำเนินการควบคุมดูแลและส่งเสริมงานด้านการศึกษาสงเคราะห์ที่อยู่ในเขตปกครองของตนน้อย สอดคล้องกับพระสฤทธ์ มหายโส/ฉัตรทอง ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ผลสำเร็จการจัดการศึกษาด้านศาสนา ศึกษาและศึกษาสงเคราะห์ของวัดในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์ ผลการวิจัยในส่วนด้านศึกษาสงเคราะห์ พบว่า ผลสำเร็จการจัดการศึกษาด้านศึกษาเคราะห์ ในช่วงสามปี คือ พ.ศ. 2554 – 2556 ศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด มีผลสำเร็จโดยเฉลี่ยร้อยละ 58.67 มีความสูญเสียโดยเฉลี่ยร้อยละ 41.33 (พระสฤทธ์ มหายโส/ฉัตรทอง, 2558: 253)

ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระธรรมทูต มีทั้งหมด จำนวน 5 รูป มีปัญหา คือ ด้านพระสงฆ์ นักเผยแผ่ คือ ขาดแคลนพระสงฆ์นักเผยแผ่พระพุทธศาสนาและพระสงฆ์ที่มีความรู้ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสามารถเผยพระพุทธศาสนา ให้สังคมทั่วไปเข้าใจมีจำนวนน้อยด้านการสาธารณูปการ ได้พบว่า งบประมาณมีอยู่จำนวนน้อยและหายาก รัฐให้การสนับสนุนน้อยไม่พอเพียง การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัดก็ทำได้น้อย มีอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในวัดสกปรก รกรุงรัง ไม่เป็นที่เจริญตาเจริญแก่ผู้พบเห็น ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ในประเด็นนี้มีปัญหาน้อย วัดทำได้ดีไม่ค่อยมีปัญหา

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า สาเหตุของปัญหาการบริหารกิจการคณะสงฆ์อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

ด้านการปกครอง พระสงฆ์บางรูป ตื้อรั้น มีทิฐิมาก ไม่เปิดใจกว้างรับฟังความเห็นของบุคคลอื่น ลำเอียงขาดความยืดหยุ่น ขาดองค์ความรู้ด้านการบริหารกิจการคณะสงฆ์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และขาดแคลนพระสงฆ์ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการ หาพระสงฆ์ที่มีพรหมกัลป์ 5 ได้ยากและมีอยู่จำนวนน้อย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล หรือ เจ้าอาวาส ในเขตอำเภอชุมพลบุรี ได้มีการเอาใจใส่ในการกิจที่ตนเองมีหน้าที่รับผิดชอบให้ดำเนินไปด้วยดีมีประสิทธิภาพยังทำได้น้อย และการตรวจการและประชุมพระสังฆาธิการในเขตปกครองของตนสม่ำเสมอเป็นไปได้น้อย เหล่านี้จึงเป็นสาเหตุของปัญหาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในด้านการปกครองดังกล่าว สอดคล้องกับ พระครูรัตนญาณวิมล (มนตรีรัตนญาณ) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์การบริหารกิจการคณะสงฆ์ใต้ปกครองจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยในเรื่องนี้ได้มีข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข ด้านการปกครอง คือ การสร้างแรงจูงใจให้กับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ผู้นำต้องลดอคติและใช้กลอุบายที่หลากหลายในการปกครอง (พระครูรัตนญาณวิมล/มนตรี รัตนญาณ, 2558: 253)

ด้านการศึกษา ทั้งในด้านพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกบาลี ได้พบสาเหตุของปัญหาในลักษณะคล้ายกัน คือ ผู้ที่เข้ามาบวชเพื่ออยู่จำพรรษาซึ่งเป็นพระหนุ่มเณรน้อยมีจำนวนน้อย ส่วนใหญ่ผู้ที่

เข้ามาบวชเอาพรรษาจะมีอายุมาก บวชมาเพื่อพักผ่อนหรือหาความสงบทางด้านจิตใจ ไม่มีความพร้อมที่จะศึกษาเล่าเรียน คณะสงฆ์อำเภอชุมพลบุรีขาดแผนและนโยบายในการส่งเสริมและผลิตผู้สอนทั้งแผนกธรรมและบาลีให้ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นที่ได้รับการศึกษาส่วนใหญ่ไปโดยความสมัครใจด้วยตนเอง ทำให้มีครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถมีอยู่จำนวนน้อย มีวุฒิทางการศึกษาค่ำ งบประมาณการสนับสนุนในการดำเนินการมีน้อยมาก ไม่พอเพียง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล หรือ เจ้าอาวาส ในเขตอำเภอชุมพลบุรี ดำเนินการควบคุมดูแลและส่งเสริมงานด้านการศาสนศึกษาที่อยู่ในเขตปกครองของตนให้ดำเนินไปด้วยดีมีประสิทธิภาพยังทำได้น้อย ด้านการศาสนศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับ พระสฤทธ์ มหายโส/ฉัตรทอง ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ผลสำเร็จการจัดการศึกษาด้านศาสนศึกษาและศึกษาสงเคราะห์ของวัดในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์ ผลการวิจัยในส่วนด้านศาสนศึกษาพบว่า (1) แผนกธรรมและธรรมศึกษา ในช่วงสามปี พ.ศ. 2554 – 2556 นักธรรมตรี มีผลสำเร็จโดยเฉลี่ยร้อยละ 38.21 มีความสูญเสียโดยเฉลี่ยร้อยละ 61.79 นักธรรมโท มีผลสำเร็จโดยเฉลี่ยร้อยละ 22.48 มีความสูญเสียโดยเฉลี่ยร้อยละ 77.52 นักธรรมเอก มีผลสำเร็จโดยเฉลี่ยร้อยละ 59.96 มีความสูญเสียโดยเฉลี่ยร้อยละ 40.04 (พระสฤทธ์ มหายโส/ฉัตรทอง, 2558: 246)

ด้านการศึกษาสงเคราะห์ คือ วัดขาดการบริหารจัดการที่ดี ขาดงบประมาณและบุคลากรที่จะนำมาบริหารจัดการได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ จึงทำให้วัดเสียบทบาทการทำภารกิจในด้านศูนย์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในวัดไปอย่างน่าเสียดาย เหล่านี้จึงเป็นสาเหตุของปัญหาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในด้านการศึกษาสงเคราะห์ดังกล่าว สอดคล้องกับพระครูนิเทศก์ธรรมคุณ (วินัย ฐานิสฺสโร) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาการปกครองกิจการคณะสงฆ์อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสงเคราะห์ผลการศึกษาพบว่า ในระดับเจ้าอาวาส ควรเอาใจใส่ต่อคำสั่ง ระเบียบ กฎ กติกาต่าง ๆ ที่ควรปฏิบัติ (พระครูนิเทศก์ธรรมคุณ/วินัย ฐานิสฺสโร, 2557: 77)

ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านพระสงฆ์นักเผยแผ่ ขาดนโยบายและแผนพัฒนาในการส่งเสริมสนับสนุนในการสร้างและส่งเสริมพระสงฆ์นักเผยแผ่ให้มีความรู้ความสามารถด้านการเผยพระพุทธศาสนาที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม พระสงฆ์ยังขาดการส่งเสริมและสนับสนุนให้ได้เข้ารับการศึกษอบรมด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับ พระบรรพต กิตติโก (จำปาไท) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง บทบาทพระธรรมทูตต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่าการเผยแผ่จะประสบผลสำเร็จบทบาทของพระธรรมทูตต้องเป็นพระผู้นำธรรมและสันติสุขเข้าไปให้ประชาชน มีการเผยแผ่เชิงรุก ด้วยการส่งพระสงฆ์ออกไปสอนตามโรงเรียนวิถีพุทธ พุทธาวาส นอนวัดเพื่อปฏิบัติธรรม ซึ่งเป็นวิธีการเผยแผ่แบบเก่าที่เลือนหายไป แต่พระธรรมทูตในยุคปัจจุบัน สามารถนำมาปฏิบัติใหม่ได้ การเผยแผ่ในเชิงรับ คือ พระธรรมทูตมีการพัฒนาวัด ปรับปรุงบริเวณวัดให้ร่มรื่น สะอาด ปลอดภัย ให้บริการสังคมในด้านต่าง ๆ และเป็นที่พึ่งด้านจิตใจได้ (พระบรรพต กิตติโก/จำปาไท, 2563: 76))

ด้านการสาธารณูปการ คือ การก่อสร้างหรือจัดหาศาสนสถานและศาสนวัตถุในวัด ขาดงบประมาณที่นำมาใช้ในการก่อสร้าง ชุมชนส่วนใหญ่ยากจน ประกอบอาชีพเกษตรกรรม บางชุมชนความขาดความ

สามัคคีพร้อมเพรียงให้การสนับสนุน รัฐบาลการสนับสนุนงบประมาณให้เหมาะสมและ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็น เพราะเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล หรือ เจ้าอาวาส ในเขตอำเภอชุมพลบุรี ดำเนินการควบคุมดูแล และส่งเสริมงานการสาธารณูปการที่อยู่ในเขตปกครองของตนให้ดำเนินไปด้วยดีมีประสิทธิภาพเพียงทำได้น้อย เหล่านี้จึงเป็นสาเหตุของปัญหาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในการสาธารณูปการดังกล่าว

ด้านการสาธารณสงเคราะห์ จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามปลายเปิดและการสนทนากลุ่มย่อยส่วนใหญ่เห็นว่ามีปัญหาอย่างมากจึงมิได้เสนอสาเหตุปัญหาในการสาธารณสงเคราะห์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล หรือ เจ้าอาวาส ในเขตอำเภอชุมพลบุรี ได้ดำเนินการควบคุมดูแลและส่งเสริมงานการสาธารณูปการที่อยู่ในเขตปกครองของตนให้ดำเนินไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพจึงไม่พบสาเหตุปัญหาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในการสาธารณูปการดังกล่าว

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า แนวทางแก้ปัญหาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ด้านการปกครอง คือ ผู้บังคับบัญชาเหนือตน ตั้งแต่ เจ้าอาวาส รองเจ้าคณะตำบล เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะอำเภอ หรือเจ้าคณะอำเภอ ในเขตอำเภอชุมพลบุรี ได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง ด้วยการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี อุทิศตนและเอาใจใส่ต่อกิจการคณะสงฆ์ให้มากขึ้น การขาดองค์ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ คณะสงฆ์ควรมีการจัดโครงการหรือส่งเสริมสนับสนุนให้พระสงฆ์ได้รับการเข้าศึกษาหรือเข้าอบรมเพิ่มองค์ความรู้เกี่ยวกับด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้แนวทางแก้ปัญหาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครอง ให้เกิดความยั่งยืนได้ เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล หรือ เจ้าอาวาส ในเขตอำเภอชุมพลบุรี ต้องมีการเอาใจใส่ในภารกิจที่ตนเองมีหน้าที่รับผิดชอบให้ดำเนินไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ และมีการตรวจการและประชุมพระสังฆาธิการในเขตปกครองของตนสม่ำเสมอ

ด้านการศึกษา คือ คณะสงฆ์อำเภอชุมพลบุรีควรมีนโยบายและแผนพัฒนาด้านการศึกษา โดยกำหนดยุทธศาสตร์ภายใต้แผนพัฒนาชัดเจนให้เห็นถึง วิสัยทัศน์ ตัวชี้วัดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ ผู้เรียน-ผู้สอน อุปกรณ์การเรียนการสอน ระบบการจัดการศึกษา งบประมาณ สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

ด้านการศึกษาสงเคราะห์ หากสามารถโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กลับมาอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีนโยบายและแผนพัฒนาด้านการศึกษาสงเคราะห์โดยกำหนดยุทธศาสตร์ ที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมได้

ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ ด้านพระสงฆ์นักเผยแผ่ ด้านการอุทิศตนให้กับงานเผยแผ่พระสงฆ์ที่ใช้สื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอยู่น้อย และด้านงบประมาณ แนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหในระยะยาวคณะสงฆ์ควรมีนโยบายและแผนพัฒนาด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยกำหนดยุทธศาสตร์ภายใต้แผนพัฒนาชัดเจนให้เห็นถึง วิสัยทัศน์ ตัวชี้วัดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ชัดเจนสามารถนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมได้อย่างแท้จริง

ด้านการสาธารณูปการ คือ วัดและเจ้าอาวาสสร้างความศรัทธาเลื่อมใสให้เกิดขึ้นกับคนทั่วไป ทำวัดให้เป็นศูนย์รวมทางจิตใจของคนในชุมชน ทำให้คนในชุมชนเกิดความสามัคคีพร้อมเพรียงให้การสนับสนุน

ประชาสัมพันธ์กิจกรรมด้านการก่อสร้างหรือจัดหาศาสนสถานและศาสนวัตถุในวัดให้คนทั้งในชุมชนและนอกชุมชนรับทราบอย่างต่อเนื่อง การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัด เจ้าอาวาสมีวัตรปฏิบัติดีเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของคนทั่วไป ทำอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในวัดให้มีความสะอาด ร่มรื่นเป็นที่เจริญตาเจริญใจแก่ผู้พบเห็น

ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ เนื่องจากปัญหาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตอำเภอชุมพลบุรี ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ คือ การสงเคราะห์พระภิกษุสามเณรและวัดประสงฆ์ การให้วัดเป็นสถานที่ประกอบการกุศลเกี่ยวกับเรื่อง เกิด แก่ เจ็บ ตาย การช่วยเหลือผู้ประสงฆ์และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ มีปัญหาน้อย จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่ได้เสนอแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ไว้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

คณะสงฆ์อำเภอชุมพลบุรีควรกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ทั้งแผนระยะ 10 ปี แผนระยะ 5 ปี และ แผนปฏิบัติการประจำปี ให้มีความครอบคลุมภารกิจของคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน โดยกำหนดยุทธศาสตร์ให้เห็นวิสัยทัศน์ ตัวชี้วัดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ ให้มีความสมบูรณ์ชัดเจนสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ข้อค้นพบที่ได้รับจากการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

2.1 ด้านการปกครอง เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามในหมู่คณะสงฆ์อย่างยั่งยืนเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล หรือเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอชุมพลบุรี ต้องมีการเอาใจใส่ในภารกิจที่ตนเองมีหน้าที่รับผิดชอบให้ดำเนินไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ เช่น มีการดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช คำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตน มีการควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม ตลอดจนมีการตรวจการและประชุมพระสังฆาธิการในเขตปกครองของตนสม่ำเสมอ

2.2 ด้านการศาสนศึกษา เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามในภารกิจของคณะสงฆ์ในด้านการศาสนศึกษา เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล หรือเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอชุมพลบุรี ต้องมีการเอาใจใส่ในภารกิจที่ตนเองมีหน้าที่รับผิดชอบให้ดำเนินไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ

2.3 ด้านการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามในภารกิจของคณะสงฆ์ในด้านการศึกษาสงเคราะห์ เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล หรือเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอชุมพลบุรี ต้องมีการเอาใจใส่ในภารกิจที่ตนเองมีหน้าที่รับผิดชอบให้ดำเนินไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ

2.4 ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามในการกิจของคณะสงฆ์ในด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล หรือเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอชุมพลบุรี ต้องเอาใจใส่ในการกิจที่ตนเองมีหน้าที่รับผิดชอบให้ดำเนินไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ

2.5 ด้านการสาธารณูปการ เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามในการกิจของคณะสงฆ์ในด้านการสาธารณูปการ เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล หรือเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอชุมพลบุรี ต้องมีการเอาใจใส่ในการกิจที่ตนเองมีหน้าที่รับผิดชอบให้ดำเนินไปด้วยดี เช่น ด้านการก่อสร้างหรือจัดหาศาสนสถานและศาสนวัตถุในวัดอยู่ในเขตปกครองของตนให้ดำเนินไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

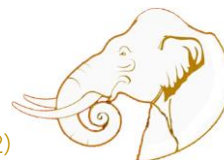
2.6 ด้านการสาธารณสงเคราะห์ เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามในการกิจของคณะสงฆ์ในด้านการสาธารณสงเคราะห์ เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล หรือเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอชุมพลบุรี ต้องดำเนินการสืบสานงานสาธารณสงเคราะห์ ที่ดำเนินการมาแล้วด้วยดีและมีประสิทธิภาพแล้วนั้นอย่างต่อเนื่องเพื่อให้กิจกรรมดังกล่าวเกิดความยั่งยืนต่อไป

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยดังที่ได้นำเสนอไว้แล้วนั้นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปในกรณีอื่นอีกดังนี้ คือ คณะสงฆ์จังหวัดสุรินทร์ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้ครบทุกอำเภอที่อยู่เขตการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสุรินทร์ เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดสุรินทร์ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ เมื่อได้ข้อมูลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในแต่ละอำเภอโดยภาพรวมที่มีความครอบคลุมในการกิจของคณะสงฆ์ทุกด้านแล้ว ในแต่ละอำเภอก็ควรมีการทำวิจัยในเชิงลึกลงไปอีก โดยแยกทำวิจัยให้เห็นถึงสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้ครบตามภารกิจของแต่ละด้าน เพื่อให้แต่ละอำเภอในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดสุรินทร์ ได้ข้อมูลสารสนเทศนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตปกครองของตนเองได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กฎหมายตราสามดวง ฉบับที่ 23 (พ.ศ.2541). (2558) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ อ้างถึงใน สถาบันพระสังฆาธิการ. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.คู่มือพระสังฆาธิการ. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- พระสฤทธ์ มหายโส (ฉัตรทอง) (2559). “ผลสำเร็จการจัดการศึกษาด้านศาสนศึกษาและศึกษาสงเคราะห์ของวัดใน เขตเทศบาลเมืองสุรินทร์”.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูรัตนญาณวิมล (มนตรี รตนญาณ). (2556) “ศึกษาวิเคราะห์การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์”.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระบรรพต กิตติโก (จำปาไท). (2563) “บทบาทพระธรรมทูตต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดบุรีรัมย์”วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.